

UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2016 METŲ ATASKAITA

IVADAS

Visuomenės sveikatos stebėsenos savivaldybėje tikslas – nuolat rinkti, tvarkyti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančius rodiklius, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemones; taip pat vykdyti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sklaidą bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje.

Ataskaitoje pateikiami ir aprašomi 2016 m. visuomenės sveikatos būklę atspindintys duomenys Ukmergės rajono savivaldybėje. Pateikiami rodikliai (iš Valstybės deleguotų savivaldybėms visuomenės sveikatos stebėsenos *pagrindinių rodiklių sąrašo projekto*) atspindi kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos programos (toliau – LSP) tikslai bei jų uždaviniai. LSP iškeltų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo savivaldybėse stebėsenai parengtas baigtinis pagrindinių rodiklių sąrašas (toliau – PRS), kurį sudaro 51 unifikuotas rodiklis, geriausiai apibūdinantis LSP siekinius.

Ataskaita parengta naudojant oficialius statistikos šaltinius ir Higienos instituto Sveikatos informacijos centro (toliau – HISIC) parengtą leidinį „Visuomenės sveikatos būklė savivaldybėse 2016 m.“.

1. BENDROJI DALIS

PAGRINDINIŲ STEBĖSENOS RODIKLIŲ SAVIVALDYBĖJE ANALIZĖ IR INTERPRETAVIMAS („ŠVIESOFORAS“)

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizė ir interpretavimas („šviesoforo“ kūrimas) atliekamas siekiant palyginti 2016 m. Ukmergės rajono savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu. Vadovaujantis „šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į 5 grupes (po 12 savivaldybių kiekvienoje grupėje):

✓ 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, priskiriamos *savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei* ir žymimos **žalia spalva**;

✓ 12 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, priskiriamos *savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei* ir žymimos **raudona spalva**;

✓ likusių 36 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos **geltona spalva**. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

PRS analizės ir interpretavimo tikslas – įvertinti, kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, įvertinant Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, ir kokių intervencijų/priemonių reikia imtis, siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus.

Ukmergės rajono gyventojų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje analizuojamų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami 1 lentelėje.

Remiantis profilio rodikliais ir jų interpretavimo rezultatais („šviesoforas“ ir santykis) pasirinkome 3 pagrindinio rodiklių sąrašo reikšmes, kurių rodiklis ar pokyčio kryptis prasčiausios palyginti su kitomis savivaldybės profilio reikšmėmis (raudonos spalvos pagrindinių rodiklių sąrašo reikšmės). Šiose srityse atlikome atrinktų rodiklių detalią analizę ir vertinimą. Parengėme pasiūlymus.

Pirmame lentelės stulpelyje pateikiami PRS suskirstyti pagal Lietuvos sveikatos programoje numatomus įgyvendinti tikslus ir uždavinius. *Antrajame stulpelyje* pateikiama Ukmergės rajono savivaldybės rodiklio reikšmė, *trečiajame* – atitinkamo rodiklio Lietuvos vidurkio reikšmė, *keturiajame* – mažiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, *penktajame* – didžiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, *šeštajame* – savivaldybės rodiklio interpretavimas (reikšmės savivaldybėje santykis su Lietuvos vidurkio reikšme ir savivaldybės vietos tarpe visų savivaldybių pavaizdavimas pagal „šviesoforo“ principą).

1 lentelė. Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis 2016 m.

Rodiklis		Savivaldybės rodiklis		Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/Lietuva
1		2		3	4	5	6
Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2023 metais šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai							
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė		73,4		74,9	68,7	79,4	0,98
Išvengiamas mirtingumas		35,3		33,7	21,1	43,5	1,05
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį							
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą							
Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų		42		28,7	0	103,6	1,46
Standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyventojų		39,2		28,2	0	96,3	1,39
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų		50,4		66,2	31,9	193	0,76
Socialinės rizikos šeimų skaičius 1 000 gyventojų		6,4		3,4	0	8,8	1,9
Ilgalaikio nedarbo lygis		3,4		2,2	0,6	8,1	1,55
Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyventojų		-22,6		-14,2	-30,5	-0,7	1,59
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu							
Mirtingumas dėl išorinių priežasčių rodiklis (V01-Y98) 100 000 gyventojų		128,8		106,8	38,3	209,2	1,21
Standartizuotas mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis (V01-Y98) 100 000 gyventojų		116,7		105,5	34,9	214,8	1,11
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1 000 gyventojų		294,2		188,6	63	426,3	1,56
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1 000 gyventojų		40,8		30,6	3,9	93,2	1,33
Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 10 000 gyventojų		28		40,1	0	114,5	0,7
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką							
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą							
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų		0,5		0,9	0	2,6	0,53
Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyventojų		201		146,9	85,2	222,8	1,37

Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neigaliais, skaičius 10 000 gyventojų	73,8	65,8	29,3	108,4	1,12
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyventojų	80,6	77,6	0	126,2	1,04
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį					
Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) 100 000 gyventojų	14	6,6	0	32,7	2,11
Standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) 100 000 gyventojų	12,8	6,5	0	29,7	1,97
Mirtingumas dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyventojų	8,4	14	0	39,6	0,6
Standartizuotas mirtingumo dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyventojų	6,8	13,9	0	33,9	1,9
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių					
Mirtingumas dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyventojų	16,8	8,6	0	32,2	1,96
Standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyventojų	15,7	8,5	0	37,9	1,85
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V09) 100 000 gyventojų	8,4	3,4	0	18,6	2,48
Transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyventojų	92,4	65,4	19,3	133,5	1,41
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą					
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km.	Nėra	nėra	nėra	nėra	nėra
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams, proc.	Nėra	nėra	nėra	nėra	nėra
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams, proc.	Nėra	nėra	nėra	nėra	nėra
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą					
3.1. Sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą					
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyventojų	0	4,5	0	30,8	0
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyventojų	0	4,6	0	42,3	0
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis 100 000 gyventojų	30,8	23,4	0	65,4	1,32
Standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu, rodiklis 100 000 gyventojų	29,8	23	0	64,7	0,77
Nusikaltamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai) 100 000 gyventojų	42	54,2	0	326,9	0,77
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais	148,8	172,4	31,1	397,5	0,86
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais	175,9	150,2	24,5	324,6	1,17
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius					
Kūdikiai, išimtiniai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	27,1	35,4	13,2	76,9	0,77
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius					
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymais					
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyventojų	38,4	33,8	21,3	67,1	1,14
Išvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyventojų	9,1	6,6	3,9	10,4	1,38

4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius	2,9	2,1	1	6,4	1,41				
Šeimos ir medicinos paslaugas teikiančių gydytojų skaičius 10 000 gyventojų	5	7,3	2,3	11,8	0,69				
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	8,3	8,5	6,3	11,1	0,97				
Savivaldybei pavaldžių stacionarines ASP paslaugas teikiančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų pacientų pasitenkinimo lygis	17,9	18,8	16,3	21,8	0,95				
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 10 000 gyventojų	8,4	4,1	0	19,7	2,04				
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24, A50-A64) 10 000 gyventojų	1,1	2,9	0	6,4	0,39				
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikčių (vaikų iki 1m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių	0	4,5	0	19,5	0				
2 metų amžiaus vaikų MMR (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepijimo apimtys	95,4	93,7	88,7	99,5	1,02				
1 metų amžiaus vaikų DTP3 (difterijos, stabligės, kokliušo vakcina, 3 dozės) skiepijimo apimtys	96,9	94,1	87,9	100	1,03				
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje	7,3	17	5,7	54	0,43				
Vaikų, kuriems nustatytas dantų ėduonis (K02), skaičius 10 000 gyventojų	4,1	4,2	2,5	6,2	0,98				
Paauglių (15-17 m.) gimdymų skaičius 100 000 gyventojų	17,9	6,2	0	25,1	2,87				
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyventojų	1134	805,5	574,6	1463,1	1,43				
Standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyventojų	907,1	804,4	524,3	1114,3	1,13				
Mirtingumas nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C97) 100 000 gyventojų	336	258,8	199,8	496,7	1,18				
Standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C97) 100 000 gyventojų	278	282,1	232,1	492,9	0,99				
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyventojų	142,8	195,2	107,3	617,8	0,73				
Standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyventojų	113	194,5	76,6	518,7	0,58				
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	43,7	45,6	24,2	81,2	0,96				
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi atrankinės mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programoje	38,4	46,5	13,5	64,8	0,83				
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinių priemonių, apmokamų iš Privalomojo sveikatos draudimo biudžeto lėšų, finansavimo programoje	47,4	52,5	28,3	71,9	0,9				
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje	31,7	49,9	18,6	65,6	0,63				
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų didelės rizikos grupei, atrankos ir prevencijos priemonių finansavimo programoje	29,9	39	14,7	55,6	0,77				

Iš 1 lentelėje „Ukmergės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis“ pateiktų PRS rodiklių reikšmių matyti, kad:

1. Iš visų sveikatos rodiklių yra geresni (žalioji zona):

- sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 10 000 gyventojų;
- asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyventojų;
- mirtingumas dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyventojų;
- mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyventojų;
- standartizuotas mirtingumo dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu, rodiklis 100 000 gyventojų;
- kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių kūdikių;
- mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyventojų;
- standartizuotas mirtingumo nuo cerebrovaskulinių ligų rodiklis (I60-I69) 100 000 gyventojų.

2. Dalis rodiklių patenka į prasčiausių savivaldybių kvintilių grupę (raudonoji zona):

- socialinės rizikos šeimų skaičius 1 000 gyventojų;
- gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyventojų;
- susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyventojų;
- mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) 100 000 gyventojų;
- standartizuotas mirtingumo dėl atsitiktinio paskendimo rodiklis (W65-W74) 100 000 gyventojų;
- mirtingumas dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyventojų;
- standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyventojų;
- pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V09) 100 000 gyventojų;
- transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyventojų;
- išsvengiamų hospitalizacijų dėl diabeto ir jo komplikacijų skaičius 1 000 gyventojų;
- savivaldybei pavaldžių stacionarines ASP paslaugas teikiančių asmenų sveikatos priežiūros įstaigų pacientų pasitenkinimo lygis;
- sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze 10 000 gyventojų;
- tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje;
- paauglių (15-17 m.) gimdymų skaičius 100 000 gyventojų;
- mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyventojų;
- standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyventojų;
- mirtingumas nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C97) 100 000 gyventojų;
- standartizuotas mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C97) 100 000 gyventojų;
- tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos finansavimo programoje.

3. Didžioji dalis Ukmergės rajono rodiklių patenka į Lietuvos vidurki atitinkančią kvintilių grupę (geltonoji zona), tačiau į juos taip pat reikėtų atkreipti dėmesį.

Išsamesnei analizei, kaip prioritetinės sveikatos problemos, pasirinkti šie rodikliai:

- Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10

000 gyventojų;

- Ukmergės rajono gyventojų sergamumas vaistams atsparia tuberkuliozės forma;
- mirtingumas dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000 gyventojų;
- standartizuotas mirtingumo dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V99) 100 000

gyventojų;

- pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių rodiklis (V00-V09) 100 000 gyventojų;
- transporto įvykiuose patirtų traumų (V00-V99) skaičius 100 000 gyventojų;
- tikslinės populiacijos (6–14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo

silantinėmis medžiagomis programoje, proc.

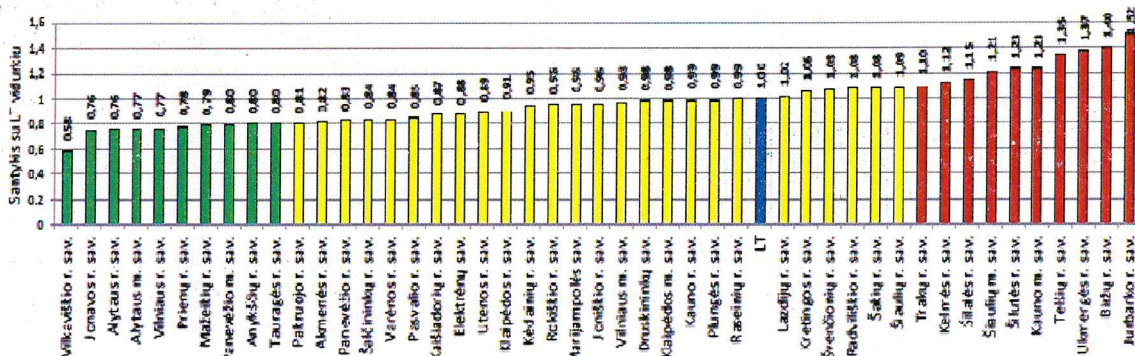
2. SPECIALIOJI DALIS

ATRINKTŲ RODIKLIŲ DETALI ANALIZĖ IR INTERPRETAVIMAS

Siekiant pasiekti tikslą sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją sveikatos aplinką, vienas iš uždavinių - kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą. Vertinant šį uždavinį atspindinčius rajono rodiklius iš visų uždavinių labiausiai išsiskyrė sužalojimai dėl nukritimų vyresnio amžiaus žmonių grupėje.

1.1. Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyventojų

Lietuvoje iš 10 000 vyresnio amžiaus (65+ m. amžiaus) žmonių 147 gydėsi stacionare dėl susižalojimo nukritus. Vakarinėje Lietuvos dalyje (Jurbarko r. – 222,8, Telšių r. – 198, Šilutės r. d. sav. – 180,9/10 000 gyv.) vyresnių žmonių susižalojimai dėl nukritimų įvyko dažniau nei kitose Lietuvos dalyse. Vertinant rodiklius savivaldybėse, reiktų atkreipti dėmesį, kad šiam rodikliui įtakos galėjo turėti gydymo įstaigų prieinamumas, dėl to dalis vyresnių gyventojų galėjo ir nesikreipti į gydymo įstaigą. Ukmergės r. rodiklis patenka į raudonąją zoną ir yra 201/10 000 gyv. ir viršija Lietuvos rodiklį, kuris yra 146,9 atvejais 10 000 gyv.

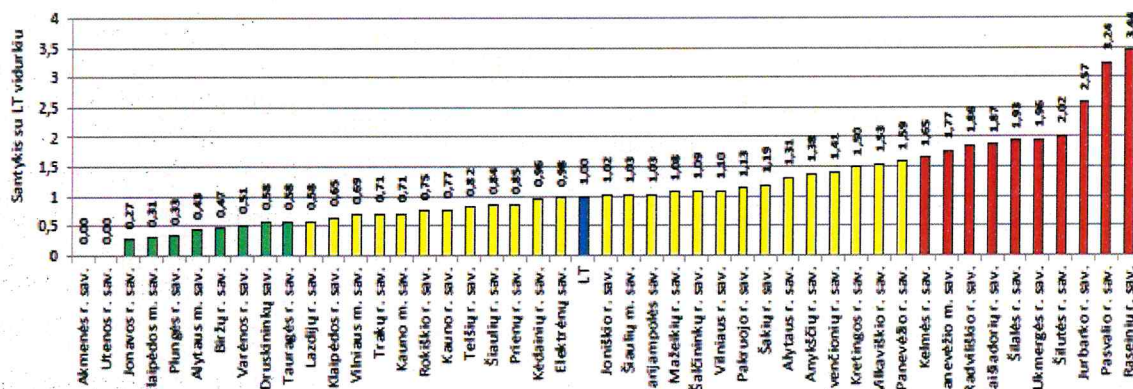
1 pav. Susižalojimai dėl nukritimų 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyv. Šaltinis HISIC.

2014 m. sužalojimų dėl nukritimo atvejų skaičius 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyventojų buvo 161,6 atvejais, o 2016 m. 201 atvejais 10 000 gyv.

1.2. Ukmergės rajono pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių.

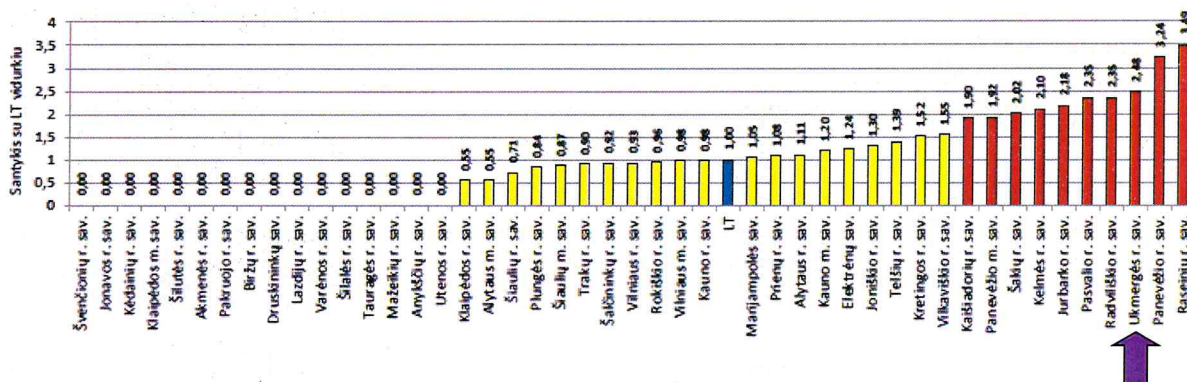
Siekiant mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių būtina išanalizuoti rodiklius ir imtis visų įmanomų priemonių siekiant užkirsti tam kelią.

Lietuvoje viena iš pagrindinių prioritetinių sričių, į kurią kreipiamas didelis dėmesys, yra avaringumo mažinimas keliuose. Daugiausia transporto įvykiuose patirtų mirčių 2016 m. buvo užregistruota didžiųjų šalies savivaldybių gyventojų tarpe (Vilniaus m. – 59 mirtys, Kauno m. – 46 mirtys). 2016 m. Lietuvoje dėl transporto įvykių (V00–V99) žuvo 246 gyventojai. Galima pasidžiaugti tik tuo, kad kasmet vis mažiau gyventojų žūsta keliuose (2015 m. – 307 mirtys). Tačiau visų šių mirčių buvo galima išvengti. Apie 2 kartus Lietuvos vidurkį viršijo Jurbarko r., Šilutės r., Šilalės r. savivaldybių rodikliai, taip pat ir mūsų Ukmergės r. Tai lemia didesni ir intensyvesni transporto priemonių srautai šalies miestuose (2 pav.).

2 pav. Mirtingumas dėl transporto įvykių 100 000 gyv. savivaldybėse 2016 metais. Šaltinis: HISIC

Lietuvoje 2016 m. žuvo 97 pėsčiai. Daugiausia – 71,1 proc. (69 atvejai) pėsčiųjų žuvo susižeidę susidūrę su lengvuoju automobiliu, pikapu ar dengtu sunkvežimiu. Net 25–ių (iš 60) savivaldybių pėsčiai nežuvo transporto įvykyje. Ukmergės r. savivaldybė Lietuvos vidurkį viršijo beveik 2 kartus (3 pav.). Daugiausiai transporto įvykiuose žuvo vyrai ir vyresni nei 65 metų amžiaus rajono gyventojai (23,5/100 000gyv.). Analizuojant miesto ir kaimo gyventojų situacija, matyti kad Ukmergės r. daugiausiai žūsta transporto įvykiuose kaimo gyventojai (35,1 atvejais 100 000 gyv.).

3 pav. Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių 2016 m. (100 000 gyv.) Šaltinis: HISIC

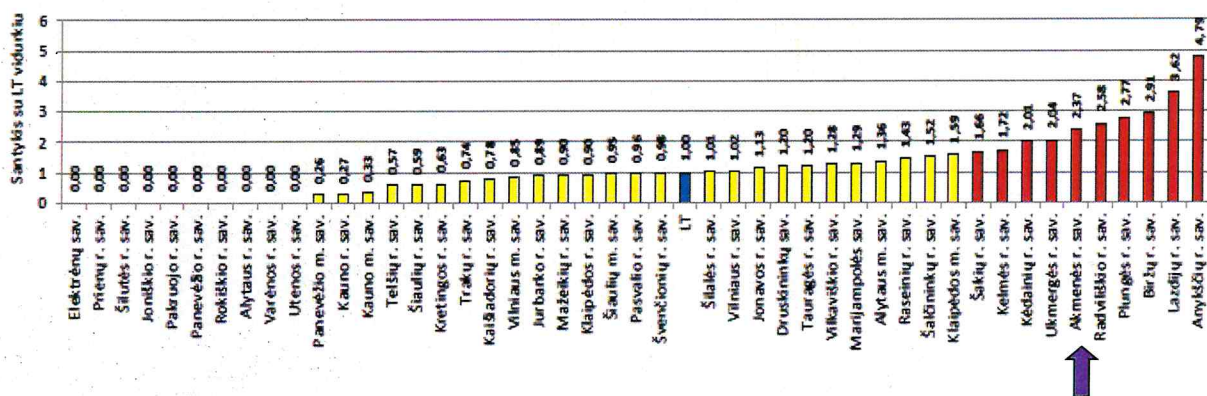
Didėjantį asmenų, patiriančių traumas transporto įvykiuose, skaičių gali lemti neatsakingas eismo dalyvių elgesys, vairuotojų vairavimo įgūdžių stoka, įvykiai dėl laukinių gyvūnų kaltės, blogo matomumo ir kt. aplinkybių.

Siekiant plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą, labai svarbu išanalizuoti tam įtakos turinčius rodiklius, vienas iš jų : sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze.

2.3. Ukmergės rajono gyventojų sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze.

Tuberkuliozė – tai visuomenei pavojinga infekcinė liga. Ypač nerimą kelia atsparių vaistams tuberkuliozės mikobakterijų štamų gausėjimas. 2016 m. užregistruoti 118 daugeliui vaistų atsparios tuberkuliozės atvejai (4,1/100 000 gyv.). 17-oje savivaldybių neužregistruotas nei vienas naujas atvejis. Šis rodiklis žemėlapyje yra netolygus (4 pav.). Savivaldybių gyventojų, tarp kurių daugeliui vaistų atspari tuberkuliozė buvo paplitusi labiausiai (Lazdijų r. ir Anykščių r. sav.) rodiklis buvo 4 ar net daugiau kartų didesnis už Lietuvos vidurkį, o Ukmergės r. sav. Rodiklis buvo daugiau nei 2 kartus didesnis.

Ukmergės rajono gyventojų sergamumas vaistams atsparia tuberkuliozės forma ypač kelia nerimą. Sergamumas tuberkulioze labiau pasireiškia vyrams ir kaimo gyventojams, bei vyresnio amžiaus Ukmergės r. gyventojams.

4 pav. Sergamumas daugeliui vaistų atsparia tuberkulioze 100 000 gyv. Šaltinis HISIC.

2.4. Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa

Vaikams nuo 6 iki 14 m. amžiaus skirta Vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programa. Šią paslaugą gali suteikti gydytojai odontologai arba burnos higienistai, dirbantys gydymo įstaigose, sudariusiose sutartis su teritorinėmis ligonių kasomis dėl šių paslaugų finansavimo.

Mažiausi rodikliai		Didžiausi rodikliai	
Savivaldybė	Rodiklis procentais	Savivaldybė	Rodiklis procentais
Plungės r. sav.	5,7	Druskininkų sav.	54,0
Klaipėdos m. sav.	6,9	Radviliškio r. sav.	48,2
Šakių r. sav.	7,2	Lazdijų r. sav.	45,2
Ukmergės r. sav.	7,3	Akmenės r. sav.	40,4
Marijampolės sav.	7,8	Jonavos r. sav.	39,0
Lietuvos rodiklis 17,0 proc.			

5 pav. Tikslinės populiacijos (6–14 m.) dalis, dalyvavusi vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, proc.

2016 m. Ukmergės r. tik 7,3 proc. 6-14 m. amžiaus vaikų buvo atliktas krūminių dantų dengimas silantinėmis medžiagomis. Kai geriausias rezultatas šalyje – net 54 proc. šios

amžiaus grupės vaikų dalyvavo programoje Druskininkų rajone. 2014 m. vaikų dalyvavusių krūminių dantų silantinėmis medžiagomis programoje mūsų rajone buvo 6,7 proc., tai mažiau palyginus suiais 2010 metais.

IŠVADOS

- Ukmergės rajono vyresnio amžiaus žmonių (65+ m. amžiaus) sužalojimų nuo nukritimų rodiklis yra vienas iš didžiausių Lietuvoje. Stacionare nuo susižalojimo nuo nukritimų gydomi vyresnio amžiaus žmonės, o šiam rodikliui įtakos galėjo turėti gydymo įstaigų prieinamumas, dėl to dalis vyresnių gyventojų galėjo ir nesikreipti į gydymo įstaigą.

- Ukmergės rajono gyventojų mirtingumo rodiklis dėl transporto įvykių yra daugiau nei du kartus didesnis nei šalies vidurkis, o tarp kitų savivaldybių yra vienas iš didžiausių. Dažniausiai transporto įvykių metu būna ir pėsčiųjų mirčių, į kurias dažniausiai pakliūva vyresnio amžiaus žmonės, bei vyrai ir gyvenantys kaimo vietovėse. Didėjantį asmenų, patiriančių traumas transporto įvykiuose, skaičių gali lemti neatsakingas eismo dalyvių elgesys, vairuotojų vairavimo įgūdžių stoka, įvykiai dėl laukinių gyvūnų kaltės, blogo matomumo ir kt. aplinkybių.

- Ukmergės rajono gyventojų sergamumas vaistams atsparia tuberkuliozės forma ypač kelia nerimą. Sergamumas tuberkulioze labiau pasireiškia vyrams ir kaimo gyventojams, bei vyresnio amžiaus Ukmergės r. gyventojams.

- Ukmergės rajone tikslinės populiacijos (6–14 m.) vaikų krūminių dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje dalyvaujančių vaikų skaičius kasmet didėja, tačiau nepakankamai. 2015 m. dalyvavusių šioje programoje buvo 6,7 proc., o 2016 m. 7,3 proc.

REKOMENDACIJOS

1. Siekiant mažinti gyventojų transporto įvykiuose patirtų traumų skaičių reikėtų:

- griežčiau kontroliuoti gyventojus, pažeidžiančius kelių eismo taisykles;
- stiprinti eismo saugumo priemones;
- gyventojams organizuoti saugaus eismo renginius (akcijos (šviesos atšvaitų dalijimas pėstiesiems), informacijos sklaida, mokymai, socialinės reklamos);
- gyventojus mokyti kaip teikti pirmąją pagalbą.

2. Siekti sumažinti akivaizdžius sveikatos netolygumus tarp miesto ir kaimo gyventojų, bei skirtingų socialinių sluoksnių.

3. Siekti padaryti kuo labiau prieinamas asmens sveikatos ir visuomenės sveikatos paslaugas rajono gyventojams.

4. Siekti, kad asmens sveikatos priežiūros įstaigos efektyviau vykdytų valstybines prevencines programas, kuo daugiau žmonių būtų informuoti apie galimybę dalyvauti prevencinėse programose ir gauti kokybišką paslaugą.

5. Siekiant sumažinti sergamumą tuberkulioze būtina:

- gerinti darbuotojų profilaktinius sveikatos patikrinimus;
- gerinant tuberkuliozės paplitimo išaiškinimus;
- didinti sergančių tuberkulioze, ypač atsparia vaistams forma, gydymo apimtį.